

Lid Jarnindustri har holdt til på Norheimsund helt siden oppstarten i 1948. Øverst: Daglig leder Svein Ove Lid (t.v.) og produksjonssjef Sigve Lid. Nede: Brødrene Olav Lid (t.v.) og Geir Lid (midten), samt marked- og IT-ansvarlig Dag Rune Lid (t.h).

Med Lid og lyst

HORDALAND/KVAM:
Lid Jarnindustri feiret syttiårsjubileum i fjor. Det er en historie som har sett produktutviklingen av redskaper gå fra hest og sykkel til 350 hesters traktorer.

■ **PER MAGNE TØSSE**
per.magne@askmedia.no

Flere av de norske redskapsprodusentene har enten gitt opp eller flagget ut produksjonen til Øst-Europa. Vi har besøkt Dalen-

fabrikken i Norheimsund. De produserer fortsatt alt i Norge, og har en klar tanke om å fortsette slik.

Samson hadde en visjon

Grunnleggeren Samson Lid vokste opp på et gardsbruk i Steinsdalen litt vest for Norheimsund. Han ønsket å skape flere arbeidsplasser i bygda, og i 1948 satte han i gang produksjon av snøkettinger for sykkel. Oppstarten ble mer utfordrende enn Samson hadde tenkt, med herdefeil i de første partia med kjetting og trusler om søksmål fra konkurrenter. Heldigvis viste den lokale banken velvilje, og flere av naboene i bygda kausjonerte for det nystarta

firmaet. Hvis ikke, hadde nok Samsons visjon havarert på et tidlig tidspunkt.

Familiebedrift

I dag er det tredje generasjon Lid som sitter i ledelsen.

– Gjennom alle de årene vi har drevet, har vi bare hatt tre forskjellige daglige ledere. Stabiliteten vi har i ledelsen og blant de ansatte, er en stor verdi for firmaet. Vi har flere som har jobbet for oss hele sin yrkeskarriere. Noen har vært her i over førti år, sier Dag Rune Lid.

Han hører til andre generasjon, og arbeider med IT og marked til daglig. Firmaet er fortsatt eid av familien Lid.

Merkenavnet Dalen har vært i bruk i rundt seksti år.

V-plogen Dalen 3025 ble lansert på Agroteknikk i fjor. Etter tilbakemeldinger på messa og testkjøring i vinter, kommer plogen på markedet til høsten i en oppdatert utgave. Da skal bl.a. baksiden, som vi ser her, være endret.

I dag er det Svein Ove Lid som er daglig leder. Han kom inn i 2011.

Fra trillebår til snøfreser

De første årene lå fabrikken på hjem-garden, men i 1959 ble det bygd en helt ny fabrikk på andre siden av veien. Lid Jarnindustri lagde vogner for hest og forskjellige trillebårer. Dalen-navnet ble raskt innarbeidet, og salget økte hvert år.

Tohjulstraktoren ble populær hos vestlandsbonden på sekstitallet, og Lid Jarnindustri utviklet forskjellige svanser, skuffer og kasser for flere forskjellige merker. Tohjulstraktoren fikk også Dalen snøplog og snøfreser.

Mot slutten av sekstitallet tok Eikmaskin i Stavanger kontakt. De behøvde en snøfreser for Massey Ferguson-traktorer. Det førte til at Lid Jarnindustri i 1968 utviklet en helt ny freser, som fikk navnet Dalen 277. Siden den gang har Eikmaskin hatt enerett på salg av snøfresere fra Dalen. Andre Dalen-produkter er tilgjengelig også hos andre leverandører.

Made in Norheimsund

Etter hvert som årene har gått, har fabrikken blitt større og større. I dag har Lid Jarnindustri 11 000 m² under tak. Rundt årtusenskiftet valgte flere av de norske redskapsprodusentene å flytte produksjonen til Øst-Europa.

– Vi hadde det oppe til vurdering vi også. Det var fristende med billig arbeidskraft og gunstig valuta, men vi endte opp med å beholde alt her i Norheimsund, sier han.

I dag sysselsetter de mellom seksti og sytti mennesker i hjembygd.

I 2013 ble det bygd en ny hall med et fullautomatisert platelager for vel tre hundre tonn med stål. Stålet blir hentet

ut av robotarmer, og skjæringa går automatisk.

– Laseren skjærer så nøyaktig at vi kan skjære hull i platene i stedet for å borre, sier Dag Rune.

I maskineringsverkstedet går mange av dreie- og fresemaskinene også automatisk.

Produktutvikling

Lid Jarnindustri har drevet med mye forskjellig opp gjennom åra. Redskap for traktor har vært hovedproduktet, men i en periode på åttitallet produserte de komplette førerhytter for både Shibaura og de minste modellene i John Deere 40-serien. Dette ble ikke en langvarig affære for traktorprodusentene kom raskt på banen med gode, egenproduserte hytter.

Litt inn på åttitallet kom redskapet ingen hadde sett før, Dalen 1254 vedmaskin. Et redskap som både kappet og kløyvde veden. Vedmaskinen har solgt godt igjennom alle år.

– Vi selger fortsatt reservedeler til de første maskinene, og kundene forteller at de er i aktivt bruk rundt omkring i landet, sier Dag Rune.

På nittitallet ble Dalen koblingsramme lansert. Alt løfteredskap fra Dalen henger på denne koblingsramma, og 50–60 000 rammer er levert siden oppstarten.

I dag har Lid Jarnindustri fem ansatte som kun jobber med produktutvikling. Jarand Mæland er leder på utviklingsavdelingen, og han forteller at prosessen med å skape et nytt redskap kan ta flere år. Dalen Smartgaffel er et eksempel på ei praktisk nyvinning fra Lid Jarnindustri. Dette er pallegafler som er hengslet og kan felles opp ved kjøring på vei.

Nytt snøutstyr

Snøfreseren Dalen 2118 er et av de siste prosjektene som Mæland har ledet. Hele freseren er konstruert med avanserte dataverktøy, og prøvekjøringen har foregått i hemmelighet i flere år før freseren nå er presentert for kundene. Freseren er dimensjonert for traktorer opp til 350 hestekrefter. Bryteboltene er erstattet med automatkoblinger fra Walterscheid på både vifte og innmaterskruer. Snøfreseren har vakt oppsikt utenfor Norges grenser, og har banet vei for mulighetene til å eksportere noe av produksjonen.

På Agroteknikk 2018 sto det utstilt en Dalen 3025 snøplog. Den er fortsatt under testkjøring, og salget kommer ikke i gang før til høsten.

– Vi fikk mange nyttige tilbakemeldinger fra kundene på messa. Dette har vi tatt med oss, og plogen som kommer i salg til høsten, vil nok være litt endret i forhold til den som sto utstilt, sier Dag Rune, men røper lite om hva de kommer til å presentere.

Veien videre

Da salget av snøutstyr stagnerte etter en snøfattig vinter i 2016, måtte Lid Jarnindustri tenke kreativt for å unngå at omsetninga skulle gå for mye ned. Eksport av redskap fra høykostlandet Norge er ikke enkelt, men Dalen-produktene har fått positiv omtale i både Finland, Sveits, Østerrike, og Canada.

– Vi har tatt i bruk nye metoder for å markedsføre oss via sosiale media. Reklamekampanjer direkte rettet mot sluttbrukere har ført til at vi opplever stor interesse fra flere land i Europa, sier Dag Rune.

I dag eksporterer de produkter til utlandet, og samtidig har salget i Norge også tatt seg opp etter to snørike vintre. Det har gitt økt omsetning.

– Vi ser lyst på årene framover, sier Dag Rune Lid. □□